

Số: 7960 /BKHĐT-PTHĐT

Hà Nội, ngày 27 tháng 9 năm 2023

V/v đề nghị xây dựng dự án Nghị quyết của Quốc hội về việc thu phí sử dụng đường bộ cao tốc do nhà nước đầu tư

Kính gửi: Bộ Giao thông vận tải

Bộ Kế hoạch và Đầu tư nhận được văn bản số 9191/BGTVT-TC ngày 18/8/2023 của Bộ Giao thông vận tải đề nghị có ý kiến đối với đề nghị xây dựng dự án Nghị quyết của Quốc hội về việc thu phí sử dụng đường bộ cao tốc do nhà nước đầu tư. Về vấn đề này, Bộ Kế hoạch và Đầu tư có ý kiến như sau:

1. Về sự cần thiết phải ban hành Nghị quyết

Việc khai thác tài sản công là các tuyến đường cao tốc sẽ góp phần thu hồi vốn đầu tư công, bổ sung nguồn lực cho ngân sách Nhà nước để đầu tư chương trình, dự án kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội trong tương lai. Về chủ trương chung, Bộ Kế hoạch và Đầu tư đã có 03 văn bản¹ gửi Bộ Tài chính và Bộ Giao thông vận tải tham gia ý kiến về việc thu phí/giá dịch vụ sử dụng đường bộ cao tốc do nhà nước đầu tư. Do đó, đề nghị Quý Bộ rà rà soát lại toàn bộ quá trình tham gia ý kiến của các cơ quan, xây dựng bảng tổng hợp, tiếp thu, giải trình đầy đủ ý kiến góp ý để đảm bảo đủ điều kiện trình Bộ Tư pháp thẩm định trước khi trình Chính phủ thông qua Đề nghị xây dựng Nghị quyết; làm rõ cơ sở chính trị, cơ sở pháp lý, sự cần thiết phải trình Quốc hội ban hành Nghị quyết về thu phí sử dụng đường bộ cao tốc do nhà nước đầu tư.

Tại điểm b khoản 2 Điều 15 Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2015 quy định Quốc hội ban hành Nghị quyết để: "*Thực hiện thí điểm một số chính sách mới thuộc thẩm quyền quyết định của Quốc hội nhưng chưa có luật điều chỉnh hoặc khác với quy định của luật hiện hành*". Do đó, đề nghị nghiên cứu, điều chỉnh tên gọi Nghị quyết của Quốc hội là "*Nghị quyết về việc thí điểm thu phí sử dụng đường bộ cao tốc do nhà nước đầu tư*" cho phù hợp với quy định. Đồng thời, lưu ý Nghị quyết thí điểm cần gắn với đối tượng, phạm vi và thời gian cụ thể để có thể tổng kết, đánh giá kết quả thực hiện Nghị quyết thí điểm, trình cấp có thẩm quyền áp dụng chính thức.

Tuy nhiên, về sự cần thiết phải ban hành Nghị quyết, đề nghị Bộ Giao thông vận tải xác định rõ những khó khăn, vướng mắc tại quy định hiện hành của pháp luật về phí và lệ phí, giá, ngân sách nhà nước, tài sản công, bảo trì đường bộ... đối với việc thu phí dịch vụ sử dụng đường bộ cao tốc do nhà nước đầu tư, từ đó xây

¹ Các văn bản tham gia ý kiến của Bộ Kế hoạch và Đầu tư: số 6746/BKHĐT-KCHTĐT ngày 12/10/2020, số 3690/BKHĐT-KCHTĐT ngày 15/6/2022, số 3811/BKHĐT-PTHĐT ngày 22/5/2023.

dựng chính sách mới hoặc khác so với quy định hiện hành, đề xuất Chính phủ trình Quốc hội ban hành Nghị quyết thí điểm về vấn đề nêu trên.

2. Về các chính sách trong đề nghị xây dựng Nghị quyết và nội dung dự thảo Nghị quyết

(i) Về nội dung chính sách trong Đề nghị xây dựng Nghị quyết

- Tại Dự thảo Tờ trình Chính phủ, Bộ Giao thông vận tải không nêu rõ nội dung của chính sách mà chỉ nêu phương án đề xuất và trình Chính phủ. Đề nghị Quý Bộ làm rõ nội dung của chính sách trong đề nghị xây dựng Nghị quyết Quốc hội, các giải pháp để thực hiện chính sách đã được lựa chọn và lý do của việc lựa chọn, phù hợp với trình tự, thủ tục của Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật và các Nghị định hướng dẫn thi hành.

- Về cơ chế, mức phí: Đề nghị nghiên cứu, tính toán hợp lý về mức phí theo hướng: (i) không nhất thiết giới hạn về thời gian thu phí (cần có nguồn thu ổn định để chi cho việc quản lý, bảo trì liên tục, trọn đời đối với công trình đường ô tô cao tốc); (ii) phí thu được vừa có thể bù đắp một phần hoặc toàn bộ vốn đầu tư dự án, vừa đảm bảo đủ chi phí vận hành, kinh phí bảo trì, duy tu, bảo dưỡng tuyến đường và có xét đến khả năng nộp ngân sách nhà nước để tiếp tục đầu tư phát triển, bù đắp chéo cho những đoạn tuyến khả năng hoặc thực tế thu không đủ bù đắp chi phí; (iii) mức thu phí sử dụng đường ô tô cao tốc do nhà nước đầu tư, quản lý cần xem xét thấp hơn so với mức thu giá dịch vụ sử dụng đường bộ cao tốc do tư nhân đầu tư để kinh doanh² và có thể điều chỉnh linh hoạt theo tình hình phát triển kinh tế - xã hội từng giai đoạn; đồng thời cần được chiết giảm đối với các tuyến đường chưa thực sự đạt tiêu chuẩn đường ô tô cao tốc, hoặc được thiết kế theo tiêu chuẩn đầu tư phân kỳ (ví dụ: số làn đường và chiều rộng làn đường hạn chế, chưa có dải dừng xe khẩn cấp liên tục, tốc độ chạy xe cho phép thấp hơn so với tốc độ tính toán...).

- Tại Mục 1.a Phụ lục 1 kèm dự thảo Tờ trình, Bộ Giao thông vận tải nêu căn cứ pháp lý của việc thu phí sử dụng đường bộ hiện nay là Thông tư số 293/2016/TT-BTC ngày 15/11/2016. Tuy nhiên, Thông tư này đã được thay thế bởi Thông tư số 70/2021/TT-BTC ngày 18/12/2021 của Bộ trưởng Bộ Tài chính quy định mức thu, chế độ thu, nộp, miễn, quản lý và sử dụng phí sử dụng đường bộ. Vì vậy, đề nghị Bộ Giao thông vận tải rà soát, cập nhật nội dung nêu trên.

- Tại Mục 1.c Phụ lục 1 kèm dự thảo Tờ trình, đề nghị Bộ Giao thông vận tải làm rõ phương án tổ chức thực hiện thu phí, sự phù hợp với pháp luật về PPP (loại hợp đồng O&M) và pháp luật về quản lý, sử dụng và khai thác tài sản kết cấu hạ tầng giao thông đường bộ để trình Chính phủ xem xét, quyết định.

- Theo hợp đồng PPP, các đường cao tốc được đầu tư theo phương thức PPP sẽ được bàn giao lại cho Nhà nước sau khi nhà đầu tư hoàn vốn; do đó, sẽ phát sinh yêu cầu cần có quy định về tổ chức thu phí đối với các tuyến đường cao

² Nếu nhà nước đầu tư xây dựng và thu phí bằng hoặc cao hơn mức giá dịch vụ thì sẽ hạn chế việc khuyến khích tư nhân đầu tư PPP trong lĩnh vực đường bộ.

tốc thuộc nhóm đối tượng này. Vì vậy, đề nghị Bộ Giao thông vận tải nghiên cứu thêm phương án thu phí sử dụng đường bộ cao tốc đối với các tuyến đường cao tốc do nhà đầu tư chuyên giao cho Nhà nước theo hợp đồng dự án PPP.

(ii) Về nội dung Dự thảo Nghị quyết

- Tại khoản 2 Điều 1, đề nghị điều chỉnh như sau: "*Số thu phí sử dụng đường bộ cao tốc do nhà nước đầu tư được nộp vào ngân sách nhà nước trung ương và ngân sách địa phương theo tỷ lệ vốn góp đầu tư vào dự án đầu tư (nếu có), được ưu tiên sử dụng cho đầu tư, quản lý, bảo trì kết cấu hạ tầng giao thông các tuyến đường bộ cao tốc do nhà nước đầu tư, quản lý, bảo trì kết cấu hạ tầng giao thông, thực hiện nghĩa vụ về tài chính của Nhà nước theo điều kiện của hợp đồng đã ký đối với các dự án BOT bị ảnh hưởng về nguồn thu khi các tuyến đường cao tốc được đưa vào khai thác sử dụng*". Lý do: đảm bảo đúng mục đích, quan điểm của việc thu phí là nhằm thu hồi vốn nhà nước đã đầu tư, tạo nguồn kinh phí cho công tác bảo trì, duy tu tuyến đường thu phí, tạo nguồn lực tài chính để đầu tư xây dựng các tuyến đường cao tốc mới.

Ngoài ra, để đảm bảo thực hiện được mục tiêu thu phí để ưu tiên sử dụng cho đầu tư, quản lý, bảo trì kết cấu hạ tầng giao thông, đề nghị xem xét nghiên cứu thành lập Quỹ Phát triển hạ tầng giao thông, qua đó đánh giá được kết quả thu phí cũng như điều tiết được nguồn vốn đầu tư, bảo trì trở lại cho các công trình cao tốc khác.

- Tại Điều 2 Dự thảo Nghị quyết, đề nghị nghiên cứu, điều chỉnh:

+ Tên của Điều 2 là Hình thức thu phí sử dụng đường bộ.

+ Mục 1.2 tại Bảng từ "*Phí sử dụng đường bộ cao tốc do nhà nước đầu tư*" thành "*Phí sử dụng đường bộ cao tốc do nhà nước đầu tư qua trạm thu phí*" để tách biệt, không trùng với phí sử dụng đường bộ thu hàng năm trên đầu phương tiện nêu tại mục 1.1 và phù hợp với phương thức tổ chức thực hiện do Bộ Giao thông vận tải đề xuất.

- Tại Điều 3 Dự thảo Nghị quyết và tại Phần 2 Mục V của Dự thảo Tờ trình: Đề nghị Bộ Giao thông vận tải làm rõ, thống nhất cơ quan ban hành các văn bản quy phạm pháp luật dưới luật là dạng văn bản hay quy phạm pháp luật nào (Nghị quyết Chính phủ, Nghị định, Thông tư....) làm cơ sở để thực hiện Nghị quyết Quốc hội nếu cần thiết.

3. Về hồ sơ, trình tự thủ tục xây dựng Nghị quyết

Tại văn bản số 6262/VPCP-KTTH ngày 16/8/2023, Thủ tướng Chính phủ giao Bộ Giao thông vận tải khẩn trương chủ trì, phối hợp Bộ Tư pháp và cơ quan liên quan hoàn thiện hồ sơ xây dựng Nghị quyết của Quốc hội về việc thu phí sử dụng đường bộ cao tốc do nhà nước đầu tư theo đúng quy định Luật ban hành văn bản quy phạm pháp luật.

Theo đó, việc triển khai lập hồ sơ đề nghị xây dựng Nghị quyết Quốc hội cần tuân thủ theo đúng trình tự, thủ tục quy định tại Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2015, sửa đổi bổ sung năm 2020 và các Nghị định hướng dẫn thi hành, trong đó lưu ý việc thu phí sử dụng đường bộ cao tốc do Nhà nước đầu tư là một chính sách mới, có ảnh hưởng lớn đến nhiều đối tượng tham gia giao thông đường bộ, cần có đánh giá tác động kỹ lưỡng về mức thu phí vì hiện nay đã áp dụng phí sử dụng đường bộ thu qua đầu phương tiện giao thông cơ giới đường bộ để tránh thu phí chồng phí, tạo gánh nặng cho người sử dụng, làm giảm hiệu quả hoạt động của đường cao tốc, cũng như làm mất đi bản chất của các dự án đầu tư công. Trên cơ sở đó lập Báo cáo đánh giá tác động chính sách (hiện còn sơ sài, chưa đầy đủ về các mặt kinh tế - xã hội, chưa đầy đủ các đối tượng bị ảnh hưởng, tác động tích cực, tiêu cực...), bổ sung các báo cáo khác liên quan đến đề nghị xây dựng Nghị quyết; đồng thời tiến hành đăng tải các dự thảo đề lấy ý kiến rộng rãi theo quy định hiện hành.

Đề nghị Bộ Giao thông vận tải nghiên cứu, phối hợp thực hiện./.

Nơi nhận:

- Như trên;
- Văn phòng Chính phủ;
- Các Cục, Vụ: QLĐT, TCTT, PC, GS&TĐĐT, TTr Bộ;
- Lưu: VT, PTHT&ĐT. (L.H.02)

Đỗ Thành Trung